

Öğretmen Adayları ve Öğretmenler İçin

İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi

Editör: Refik TURAN

4. Baskı

Editör: Doç. Dr. Refik TURAN

Öğretmen Adayları ve Öğretmenler İçin İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ

ISBN 978-605-241-063-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşabilmektedir.

1. Baskı: Ekim 2017, Ankara

4. Baskı: Şubat 2023, Ankara

Yayın-Proje: Ferdi Akkaya

Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Demokrasi ve insan hakları günümüz dünyasında evrensel değerler olarak kabul edilmekte ve gittikçe daha büyük önem ve değer verilmektedir. Demokrasi kavramı bir siyasal sisteme karşılık gelse de aynı zamanda ve gündelik yaşamda daha çok bir değerler sistemi olarak algılanır ve anlaşılır. İfade özgürlüğü, fikirlere saygı, eşitlik, adalet, özgürlük, hoşgörü, barış, şeffaflık, hesap verebilirlik vb. bu değerler sisteminin önemli unsurlarıdır. Bu değerler bireysel anlamda demokratik tutum ve davranışların oluşmasına yol açarak ulusal düzeyde ise özgürlük, eşitlik ve adaleti sağlayacak demokratik bir yönetim oluşmasını zorlayarak demokratik bir devlet ve toplum yaratmada önemli rol oynar. Demokratik değerleri içselleştirmiş insan haklarına saygılı yurttaşlardan oluşan bir toplum ve nihayetinde bir dünya yaratılabilmesi genel olarak bu değerlerin kamusal yaşamın her alanına hakim kılınarak paylaşılan ortak bir kültür haline getirilmesini, eğitim sisteminin bu amaca ulaşmayı sağlayacak şekilde kurgulanmasını ve toplumsal ve siyasal aktörlerin insan haklarını ve demokratik değerleri üstün tutarak toplumun da üstün tutması için özendirmelerini gerektirmektedir.

Dünyada bilimsel ve teknolojik alanda sağlanan baş döndürücü gelişmelere rağmen demokratik değerlere bağlılık ve insan haklarına saygı ne yazık ki henüz arzulanan düzeyde yaygınlaştırılabilmiş değildir. Oysa dünyadaki her türlü bilimsel, ekonomik ve teknolojik gelişmelerin nihai hedefi insanoğlunun bugünkü ve gelecekteki mutluluğunu ve refahını sağlamaktır. Dahası özellikle yerel ve küresel düzeyde kendini gösteren ve huzursuzluklara yol açan etnik ve inanç temelli önyargı, tahammülsüzlük, nefret ve ayrımcılık sağduyu sahibi her insanda dünyanın geleceği ile ilgili endişeleri artırmaktadır. Günümüzde demokrasi ve insan haklarına verilen önem ve önceliğin her geçen gün artması bu değer ve anlayışların devlete ve topluma hakim kılınmasının söz konusu yerel ve küresel huzursuzluklara ve çatışmalara da kaynaklık eden her düzeydeki eşitsizlik ve adaletsizlikleri ortadan kaldıracağına ve bireysel ve toplumsal özgürlük taleplerini karşılayacağına olan inançtan ileri gelmektedir. Tüm insanların farklılıklarıyla barış içinde birarada yaşayabilecekleri barışçıl bir dünya demokratik değerleri benimsemiş ve insan haklarına saygılı kuşakların yetiştirilebilmesiyle mümkün olabilir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için de insan hakları ve demokrasi eğitimine büyük görev düşmektedir.

Demokratik hak ve özgürlüklerinin bilincinde olup bunları kullanabilen, insan haklarına saygılı kuşakların yetiştirilmesi ancak aileden başlayarak okulda alınan uzun, planlı ve kararlı bir eğitimin sonucunda gerçekleşebilir. Ayrıca bu değerlerin kalıcı olarak yaşatılabilmesi için toplum tarafından benimsenmesi,

paylaşılması ve yüceltilmesi de gerekmektedir. Okullar bu işlevlerini bu konularla ilgili bilgi aktarımı yaparak değil, yaşantılar sunmak yoluyla gerçekleştirebilir. Zira demokrasi ve insan hakları konularında sadece teorik bilgilere sahip olmak bireye ya da topluma pratik hiçbir yarar sağlamaz. Yaşantıya dönüştürülmesi, tutum ve davranışlara yansıtılması da gerekir.

Türkiye'deki insan hakları ve demokrasi eğitimi alanındaki çabalara bir nebze de olsa katkı sunabilmek adına öğretmen ve öğretmen adayları için genel bir başvuru eseri olarak tasarlanan bu kitapta insan hakları ve demokrasiyle ilgili temel kavramsal bilgilerin yanı sıra okul öncesinden ortaöğretime kadar uzanan geniş yelpazede insan hakları ve demokrasi eğitiminin durumu ve okul kademeleri ve dersler boyutuyla sahip olduğu potansiyeller ele alınmıştır. Kitapta ayrıca insan haklarıyla ilgili temel belgeler ve sözleşmelerin Türkçe tam metinlerine de ek halinde yer verilmiştir. Kitabın insan hakları ve demokrasi eğitimi yolunda tüm öğretmen ve öğretmen adaylarına yararlı olmasını dilerim.

Bu kitap, seçkin bir akademisyen grubunun yoğun ve özverili çabalarının bir ürünü olarak ortaya çıktı. Bölüm yazarlarına ve başta yayınevi sahibi Sn. Servet Sarıkaya olmak üzere kitabın baskıya hazır hale getirilmesi sürecinde yoğun ve titiz emek harcayan Pegem Akademi Yayınevi çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Doç. Dr. Refik TURAN

Mart, 2022- AKSARAY

Bölümler ve Yazarları

Editör: *Doç. Dr. Refik TURAN*

1. Bölüm: Demokrasi

Doç. Dr. Refik TURAN, Aksaray Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8369-800X

2. Bölüm: İnsan Hakları

Doç. Dr. Cihan KARA, Artvin Çoruh Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8230-810X

3. Bölüm: İnsan Haklarıyla İlgili Uluslararası ve Ulusal Örgütler ile Temel Belgeler

Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4595-2892

4. Bölüm: İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi: Niçin ve Nasıl?

Prof. Dr. Özlem BEKTAŞ, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9869-0115

5. Bölüm: Dünyada ve Türkiye’de İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Tarihçesi

Prof. Dr. Özlem BEKTAŞ, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9869-0115

6. Bölüm: Çocuk Hakları Eğitimi

Doç. Dr. Şükran UÇUŞ GÜLDALI, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7992-9802

7. Bölüm: Okul Öncesi Eğitimde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi

Dr. Öğr. Üyesi Berrin DİNÇ, Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1369-5978

8. Bölüm: İlkokulda İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Öğretimi

Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3341-2576

9. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi

Prof. Dr. Arife Figen ERSOY, Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6144-2636

10. Bölüm: Din Eğitiminde İnsan Hakları ve Demokrasi

Prof. Dr. Hasan ONAT, Ankara Üniversitesi
ORCID No:

11. Bölüm: Tarih Dersleri ve İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi

Doç. Dr. Refik TURAN, Aksaray Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8369-800X

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM DEMOKRASİ

Giriş.....	1
Demokrasi Nedir?	2
Demokrasi, Liberalizm ve Cumhuriyet.....	6
Demokrasi Neye Yarar?	8
Halk Egemenliğinin Kullanılma Biçimlerine Göre Demokrasi Çeşitleri.....	10
Temsili Demokrasinin Uygulanma Biçimleri	12
Temsili Demokrasinin Sınırlılıkları	16
Demokrasi Düşüncesinin Tarihsel Gelişimi	17
Batıda Demokrasi Düşüncesinin Ortaya Çıkması ve Gelişmesi.....	17
Türkiye’de Demokrasi Düşüncesinin Gelişimi	24
Özet	39
Kaynakça.....	41

2. BÖLÜM İNSAN HAKLARI

Giriş.....	43
İnsan Hakları Kavramı.....	45
Eski Çağ’da İnsan Hakları.....	47
Ortaçağ’da İnsan Hakları	49
Yeniçağ’da İnsan Hakları.....	51
Kadın Haklarının Gelişiminin Kısa Tarihi.....	55
İnsan Haklarının Sınıflandırılmasının Tarihi.....	56
Türkiye’de-Türklerde İnsan Hakları Anlayışının Tarihi Gelişimi	63
Özet	68
Kaynakça.....	71

3. BÖLÜM

İNSAN HAKLARIYLA İLGİLİ ULUSLARARASI VE ULUSAL ÖRGÜTLER İLE TEMEL BELGELER

Giriş.....	73
İnsan Haklarıyla İlgili Uluslararası Örgütler	76
Birleşmiş Milletler Örgütü (United Nations).....	77
Avrupa Konseyi (Council of Europe)	78
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (Organization on Security and Cooperation in Europe).....	79
Amerikan Devletleri Örgütü (Organization of American States)	80
Afrika Birliği Bölgesel Örgütü (African Union Regional Organization).....	80
Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International of Organization).....	81
İnsan Hakları Eylem Merkezi (Human Rights Action Center).....	81
İnsan Hakları İzleme Örgütü	81
Sınırları Olmayan İnsan Hakları Örgütü	81
Avrupa Birliği (European Union)	82
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	83
Uluslararası Kızılhaç Komitesi	86
Türkiye'de İnsan Haklarının Tarihsel Gelişimi ve İlgili Örgütler	86
İnsan Haklarının Tarihsel Gelişimi.....	86
Türkiye'de İnsan Haklarıyla İlgili Örgütler.....	88
İnsan Haklarını Konu Alan Temel Belgeler	93
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirisinin Kronolojik Analizi.....	93
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve Helsinki Sonuç Belgesi	98
II. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve Paris Şartı	98
Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi	98
Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi	99
Özet	99
Kaynakça.....	100

4. BÖLÜM

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ: NİÇİN VE NASIL?

Giriş.....	103
İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi	107
Niçin İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi?.....	110
İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Önemi	115
Özet	120
Kaynakça.....	121

5. BÖLÜM**DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ
EĞİTİMİNİN TARİHÇESİ**

Giriş.....	125
Dünyada İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi	126
Türkiye'de İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi.....	138
Özet	144
Kaynakça.....	147

6. BÖLÜM**ÇOCUK HAKLARI EĞİTİMİ**

Giriş.....	153
Çocuk.....	154
Hak	155
Çocuk Hakları.....	156
Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	158
Çocuk Hakları Eğitimi: Çocuklar ve Yetişkinler Açısından Bütüncül Bir Değerlendirme	163
Okulda Çocuk Hakları Eğitimi.....	165
Çocuk Hakları Eğitiminde Yöntem.....	168
Bunları Düşünelim, Tartışalım	171
Özet	171
Kaynakça.....	172
Giriş Etkinlikleri	175
Geliştirme Etkinlikleri	176
Sonuç Etkinlikleri.....	177
Giriş Etkinlikleri	179
Geliştirme Etkinlikleri	179
Sonuç Etkinlikleri.....	183
Ek-1	183
Ek-2	183
Ek-3	184
Giriş Etkinlikleri.....	185
Geliştirme Etkinlikleri	186
Sonuç Etkinlikleri.....	189

7. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ

Giriş.....	191
Okul Öncesi Eğitimde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi	192
Okul Öncesi Eğitimde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Önemi	193
Okul Öncesi Eğitimde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Amaç ve İlkeleri	194
Okul Öncesinde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Kapsamı.....	196
Okul Öncesinde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminde Temel Kavramlar, Değerler ve Beceriler	196
Okul Öncesinde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminde Ele Alınabilecek Konular	199
Okul Öncesi Eğitimde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Bileşenleri	200
Okul Öncesi Eğitim Programı	201
Okul Öncesi Eğitim Programının İnsan Hakları ve Demokratik Değerlere İlişkin Özellikleri	202
Okul Öncesi Eğitimde Etkinlikler ve Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi	204
Okul Öncesi Eğitimde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminde Öğretmenin Rolü	207
Özet	210
Kaynakça	211

8. BÖLÜM

İLKOKULDA İNSAN HAKLARI YURTTAŞLIK VE DEMOKRASİ ÖĞRETİMİ

Giriş.....	213
İlkokul Programlarında İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi.....	214
İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi	219
Özet	221
Kaynakça.....	223

9. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

Giriş.....	225
Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi: Amaç ve Özellikleri	226
Sosyal Bilgilerde Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi	227

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi.....	227
İlkokulda Sosyal Bilgiler Dersinde Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi	229
Ortaokulda Sosyal Bilgiler Dersinde Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi	231
Sosyal Bilgilerde Demokrasi ve İnsan Hakları Yeterliklerinin Geliştirilmesi.....	234
Sosyal Bilgiler Dersi İçeriğinde Demokrasi ve İnsan Hakları	238
Öğrenme Alanları ve Konular	238
Sosyal Bilimler ve Disiplinlerarası Bakış.....	239
Demokrasi ve İnsan Hakları Sorunlarının Çözüm Alanı Sosyal Bilgiler	240
Demokrasi ve İnsan Hakları Sorunun Çözümü.....	241
1. Sorunun Tarihsel, Siyasal, Ekonomik ve Sosyolojik Altyapısı.....	241
2. Sorunun İlgili Olduğu İnsan Hakları.....	242
3. Sorunun Analizi	242
4. Sorunun Çözümü ile İlgili Stratejiler.....	242
5. Sorun Üzerinde Gelecek Çalışmalar ve Gelişmeler	242
Sosyal Bilgilerde Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitiminde Öğrenme -Öğretme Süreci.....	243
İnsan Hakları Eğitiminin Özellikleri, Yöntem ve Teknikler	243
Özet	245
Kaynaklar.....	246
Örnek Uygulamalar.....	247

10. BÖLÜM

DİN EĞİTİMİNDE İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ

Giriş.....	249
İslam'ın İnsana Bakışı ve İnsan Hakları.....	251
İslam Açısından Devlet, Siyaset, Laiklik ve Demokrasi	259
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri ve Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi	264
Özet	271
Kaynakça.....	273

11. BÖLÜM

TARİH DERSLERİ VE İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ

Giriş.....	275
Tarih Dersleri, Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları	277
İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Doğası	278
Tarih Derslerinde İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi	280

Özet	289
Kaynakça.....	290
Ekler	293
Yazarlar Hakkında	353

1. BÖLÜM

DEMOKRASİ

Giriş

Yaklaşık 2500 yıllık bir geçmişe sahip olan demokrasi kavramı tarihsel süreç içerisinde gelişerek ve anlam değişikliğine uğrayarak günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüzde demokrasi sadece halkın yönetimde söz sahibi olduğu ya da iktidar erkinin halk tarafından sınırlandırıldığı bir yönetim biçimi anlamında olmayıp, aynı zamanda bir değerler sistemine de karşılık gelmektedir.

Demokrasi ilk olarak pek makbul bir yönetim sistemi olarak karşılanmadığı Antik Yunanistan'da ortaya çıkmış, buradaki varlığının sona ermesinden sonra Orta Çağ boyunca da pek izine rastlanmamıştır. Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform hareketlerinin etkisiyle Orta Çağ sisteminin çökmesinden sonra ortaya çıkan Aydınlanma Çağı liberalizmin doğmasına yol açmış, bundan bir süre sonra liberal düşünce, ulus devlet anlayışı ve laik düşüncenin yarattığı zemin üzerinde de modern demokrasi anlayışı gelişmiştir. Demokrasi anlayışı günümüze gelinceye kadar sürekli değişen dünya koşullarına uygun olarak gelişmiş ve daha çok önem ve popülerite kazanmıştır. Demokrasiye verilen önem ve değer her geçen gün daha da artmasının nedeni bu yönetim anlayışının ulusal ve uluslararası düzeyde huzursuzluklara ve çatışmalara yol açan her türlü eşitsizlik ve adaletsizlikleri ortadan kaldırmaya, bireysel ve toplumsal özgürlük taleplerini karşılamaya uygun bir yönetim tarzı olarak görülmesidir.

Demokrasi kavramı dinamik bir kavram olup içerisinde bir özlemi ve ideali barındırır. Dolayısıyla daima toplumun ve siyasal sistemin (standartların) bir adım ilerisinde daha ileri ve yüksek standartlara karşılık gelir. Böylece ideal demokrasiye hiçbir zaman tam olarak ulaşmak mümkün olmaz. Zira ideal demokrasiye yaklaşıldığı ölçüde toplumun demokratik beklenti ve talepleri de artar ve böylece demokrasi ideali ulaşmayı bekleyen bir hedef olarak kalmaya devam eder. Tıpkı Zenon'un meşhur koşucusunun hiçbir zaman ulaşamadığı ve ulaşamayacağı hedefe benzer bir idealdir tam demokrasi ideali.

Demokrasi kavramı günümüzde bir siyasal sisteme karşılık gelse de aynı zamanda ve gündelik yaşamda daha çok bir değerler kümesi olarak algılanır ve anlaşılır. İfade özgürlüğü, fikirlere saygı, eşitlik, adalet, özgürlük, hoşgörü, barış, şeffaflık, hesap verebilirlik vb. bu değerler sisteminin önemli unsurlarıdır. Bu değerler bireysel ölçekte demokratik tutum ve davranışların oluşmasına yol açarak ulusal düzeyde ise özgürlük, eşitlik ve adaleti sağlayacak demokratik bir yönetim oluşmasını zorlayarak demokratik bir devlet ve toplum yaratmada ikili bir etki yaratır. Demokratik yurttaşlık olarak da tanımlanabilen demokratik değerleri benimsemiş yurttaşların yetiştirilmesi ve toplumda demokratik değerlerin hâkim kılınması bir yandan bu amacı sağlayacak biçimde kurgulanmış eğitim sistemi öte yandan da toplumsal ve siyasal aktörlerin demokratik değerleri üstün tutmaları ve toplumun da üstün tutması için özendirmeleriyle mümkün olabilir.

Demokratik değerleri içselleştirmiş, geçmişten günümüze insanlığı tehdit eden çatışmaların temel nedenlerinden olan ön yargı, tahammülsüzlük ve hoşgörüsüzlük gibi olumsuz tutumlardan kurtulmuş toplumlardan oluşan bir dünya kuşkusuz ki daha yaşanabilir bir dünya olacaktır. Bu dünyanın yolu da demokratik değerlere bağlılıktan geçer.

Demokrasi Nedir?

Yaklaşık 2500 yıllık bir geçmişe sahip olan Demokrasi (Demokratia) kavramı eski Yunanca “demos” (halk) ve “kratos” (egemenlik, iktidar) sözcüklerinin birleşmesinden türetilen bir sözcük olup “halk egemenliği” anlamına gelmekteydi. Bu sözcükle tanımlanan siyasal sistem de ilk olarak Yunanlılar arasında gelişmiş ve M.Ö. VI. ile IV. yüzyıllar arasında en belirgin biçimiyle Atina şehir devletinde olgunlaşmıştır (Lipson, 1984).

Demokrasi kavramı daha çok bir ideali yansıtan kavram olduğu için bu kavramın tanımı ya da bu kavramla kastedilen siyasal sistemin nitelikleri toplumlara ve tarihsel dönemlere göre farklılık göstermektedir. Demokrasinin en bilindik tanımını ABD Devlet Başkanlarından Abraham Lincoln (1861-1865) “halkın halk tarafından, halk için yönetilmesi” şeklinde yapmıştır (Erdoğan, 2015; Şaylan, 1998). Farklı siyaset bilimciler de demokrasiyi farklı şekillerde tanımlamışlardır. Giovanni Sartori (1993) demokrasiyi “Seçim pazarındaki yarışmacı niteliği açık bir poliarsi yaratan, halka iktidar veren ve özellikle yönetenlerin yönetilenlere karşı duyarlılığını güçlendiren bir usul veya düzenek” olarak tanımlarken, Joseph A. Schumpeter (2015) ise “Halkın oyu için yarışmalı bir mücadele aracılığıyla bireylerin karar verme yetkisini elde etmelerine dayalı ve siyasal kararlara varmaya yönelik kurumsal düzenleme” olarak görmektedir. Farklı siyaset bilimciler de demokrasiyi farklı şekillerde tanımlamış olup aşağıda örnek tanımlara yer verilmiştir: